

Sygn. akt I UK 20/13

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 13 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania A. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 czerwca 2013 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w C.

z dnia 19 września 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 czerwca 2011 r. Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w C. oddalił odwołanie A. H. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 lutego 2010 r. odmawiającej wypłaty

jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy w związku z pogorszeniem stanu zdrowia. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia.

Wnioskodawca był zatrudniony w B. Sp. z o.o. na podstawie umowy o pracę, ostatnio na stanowisku operatora wiodącego linii montażu na wydziale montażu zacisków hamulcowych. W dniu 19 marca 2007 r. wskutek podniesienia palety ważącej około 50 kg wystąpiły u niego silne dolegliwości bólowe. W trakcie leczenia szpitalnego w okresie od 2 do 20 kwietnia 2007 r. rozpoznano u wnioskodawcy zespół korzeniowy okolicy L/S kręgosłupa, przepuklinę jądra miążdżystego L5/S1. W sporządzonym przez pracodawcę protokole powypadkowym z dnia 17 maja 2007 r. zdarzenie to zostało uznane za wypadek przy pracy. Decyzją z dnia 17 października 2007 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do jednorazowego odszkodowania z uwagi na nieuznanie zdarzenia z dnia 19 marca 2007 r. za wypadek przy pracy. Wnioskodawca nie odwołał się od powyższej decyzji. W dniu 27 lutego 2009 r. wnioskodawca został poddany leczeniu operacyjnemu, a potrzeba ta była konsekwencją przedmiotowego zdarzenia wypadkowego. Proces leczenia dolegliwości spowodowanych urazem z dnia 19 marca 2007 r. został zakończony na datę wypadania przez organ rentowy decyzji z dnia 17 października 2007 r. Spowodowany tym urazem uszczerbek na zdrowiu z przyczyn neurochirurgicznych i urazowo-ortopedycznych wynosił 20% i nie uległ zwiększeniu. W dniu 21 grudnia 2009 r. wnioskodawca wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o jednorazowe odszkodowanie w związku z pogorszeniem się stanu zdrowia, będące następstwem wypadku przy pracy z dnia 19 marca 2007 r. Wniosek ten został załatwiony odmownie zaskarżoną decyzją z powołaniem się na okoliczność, że prawomocną decyzją z dnia 17 października 2007 r. odmówiono wnioskodawcy jednorazowego odszkodowania z uwagi na nieuznanie przedmiotowego zdarzenia za wypadek przy pracy.

Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że zdarzenie z dnia 19 marca 1997 r. było wypadkiem przy pracy w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm., dalej: „ustawa wypadkowa”), uzasadniającym prawo do

jednorazowego odszkodowania określonego w art. 6 ust. 1 pkt 4 tej ustawy, jednakże wnioskodawca nie wykazał, aby „po dacie wydania przez organ rentowy prawomocnej decyzji, tj. po 17 października 2007 r., stan jego zdrowia, spowodowany wypadkiem przy pracy, uległ pogorszeniu”. W ocenie Sądu pierwszej instancji, brak jest przesłanek do przyjęcia, że „stan zdrowia ubezpieczonego daje podstawy do zwiększenia wysokości jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy poprzez ustalenie wyższego uszczerbku na zdrowiu na skutek pogorszenia się stanu zdrowia, bowiem na dzień wydania decyzji przez organ rentowy, tj. 17 października 2007 r. ubezpieczony posiadał 20% uszczerbek na zdrowiu, który nie uległ zwiększeniu w dacie wyrokowania”.

Wyrokiem z dnia 19 września 2012 r. Sąd Okręgowy zmienił powyższy wyrok i poprzedzając go decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy z dnia 19 marca 2007 r. w wysokości odpowiadającej dwudziestoprocentowemu uszczerbkowi na zdrowiu.

Sąd Okręgowy, dzieląc ustalenia Sądu pierwszej instancji, wskazał, że aczkolwiek niezaskarżoną decyzją z dnia 17 października 2007 r. odmówiono wnioskodawcy odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy, to u podstaw tej decyzji leżało uznanie, że zdarzenie z dnia 19 marca 2007 r., z którego wnioskodawca wywodził skutek w postaci uszczerbku na zdrowiu, nie zostało uznane za wypadek przy pracy. Przy takim założeniu organ rentowy nie ustalał wysokości uszczerbku na zdrowiu wnioskodawcy. W ocenie Sądu drugiej instancji, pozwala to - w przypadku uznania, że zdarzenie nosi znamiona wypadku przy pracy - na określenie wysokości tego uszczerbku. Ponieważ okoliczność ta nie była nigdy przedmiotem decyzji i ustaleń organu rentowego z racji uprzedniego założenia, że zdarzenie nie było wypadkiem przy pracy, bez znaczenia jest, czy uszczerbek ten występował w dacie pierwszej decyzji, czy też po tej dacie nastąpił jego wzrost. Przemawia za tym brzmienie art. 12 ust. 2 ustawy wypadkowej, który odnosi się do zwiększenia „co najmniej o 10 punktów procentowych jednorazowego odszkodowania za każdy procent uszczerbku na zdrowiu przewyższający procent, według którego ustalone było to odszkodowanie”. Okoliczność, że organ rentowy w ramach decyzji z dnia 17 października 2007 r. (odmawiającej uznania zdarzenia za

wypadek przy pracy) nie ustalał żadnej wysokości procentowej odszkodowania, pozwala na zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie wnioskodawcy prawa do jednorazowego odszkodowania w wynikającej z opinii biegłych, niespornej wysokości 20% uszczerbku na zdrowiu, mimo że w tej wysokości uszczerbek na zdrowiu wnioskodawcy występował już w dacie wydania pierwszej decyzji odmawiającej przyznania jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie prawa materialnego, przez niewłaściwe zastosowanie art. 12 ust. 2 ustawy wypadkowej i przyznanie jednorazowego odszkodowania z tytułu zwiększenia długotrwałego uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem wypadku, w sytuacji gdy Sąd ustalił, że uszczerbek ten od dnia zakończenia leczenia nie uległ zwiększeniu.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że co prawda pierwotnie nie ustalano wysokości uszczerbku na zdrowiu, jednakże nie może to zwalniać wnioskodawcy od konieczności wykazania pogorszenia stanu zdrowia. Takie rozumienie art. 12 ust. 2 ustawy wypadkowej prowadziłoby do zanegowania sensu i istoty instytucji, jaką jest prawomocność decyzji, która pozwala na stabilność i przejrzystość stosunków administracyjno-prawnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie zawiera zarzutów pozwalających na wzruszenie zaskarżonego wyroku.

Jako jedyny został przez skarżącego podniesiony zarzut obrazy art. 12 ust. 2 ustawy wypadkowej, upatrywanej w błędnym zastosowaniu powołanego przepisu i przyznaniu na jego podstawie przez Sąd drugiej instancji jednorazowego odszkodowania z tytułu zwiększenia długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wnioskodawcy. Rację ma skarżący, że przesłanką zastosowania art. 12 ust. 2 ustawy wypadkowej jest pogorszenie się stanu zdrowia ubezpieczonego w

stosunku do procentowego rozmiaru uszczerbku na zdrowiu, będącego podstawą przyznania jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy i z tego względu przepis ten nie mógł znajdować zastosowania w sprawie, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna. Rzecz jednak w tym, że Sąd drugiej instancji nie stosował powołanej normy prawnej i nie przyznał wnioskodawcy jednorazowego odszkodowania „z tytułu zwiększenia długotrwałego uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem wypadku”, ale przyznał wnioskodawcy jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy, opierając swoje rozstrzygnięcie na art. 3 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy wypadkowej. Sąd ten przyjął bowiem, że po pierwsze - w świetle poczynionych w sprawie ustaleń błędna była decyzja organu rentowego z dnia 17 października 2007 r., nieuznająca zdarzenia zaistniałego w dniu 19 marca 2007 r. za wypadek przy pracy oraz po drugie - ponieważ wysokość uszczerbku na zdrowiu wnioskodawcy nie była wcześniej przedmiotem postępowania przed organem rentowym, nie ma znaczenia okoliczność, czy uszczerbek na zdrowiu wnioskodawcy spowodowany przedmiotowym wypadkiem uległ zwiększeniu od daty wydania decyzji odmownej, czy też nie. W rezultacie przyznanie wnioskodawcy jednorazowego odszkodowania, o którym stanowi art. 11 ust. 1, w wysokości określonej w art. 12 ust. 1, było konsekwencją oceny tego Sądu, że przedmiotowe zdarzenie spełniało cechy wypadku przy pracy w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej, a w rezultacie zakwestionowania przez ten Sąd prawidłowości decyzji organu rentowego z dnia 17 października 2007 r.

Skarżący wywodzi, że wobec uprawomocnienia się powołanej wyżej decyzji odmawiającej wnioskodawcy prawa do jednorazowego odszkodowania „zamknął się pewien stan faktyczny” i „możliwość dochodzenia przez ubezpieczonego jednorazowego odszkodowania na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy wypadkowej”. Zdaje się on natomiast prezentować stanowisko, iż w takiej sytuacji możliwe byłoby dochodzenie jednorazowego odszkodowania na podstawie art. 12 ust. 2 tej ustawy pod warunkiem „wykazania pogorszenia stanu zdrowia w stosunku do stanu, jaki istniał bezpośrednio po zakończeniu leczenia”. W pierwszym rzędzie należy zauważyć, że art. 12 ust. 1 i 2 jedynie określa wysokość jednorazowego odszkodowania, nie stanowi natomiast podstawy prawa do tego świadczenia, którą

jest art. 11 ust. 1. Przesłanką zwiększenia odszkodowania w rozmiarze przewidzianym w art. 12 ust. 2 jest zatem przyznanie tego świadczenia w wysokości określonej w art. 12 ust. 1. Ponadto skarżący traci z pola widzenia okoliczność, iż ostateczną decyzją z dnia 17 października 2007 r. organ rentowy odmówił prawa do jednorazowego odszkodowania nie z tej przyczyny, że nie stwierdzono wówczas żadnego spowodowanego wypadkiem przy pracy uszczerbku na zdrowiu wnioskodawcy, ale z tego względu, iż zdarzenie z dnia 19 marca 2007 r. nie zostało uznane za wypadek przy pracy. Niewątpliwie konieczną przesłanką prawa do jednorazowego odszkodowania przewidzianego w art. 11 ust. 1 ustawy wypadkowej jest uznanie zdarzenia za wypadek przy pracy, gdyż świadczenie to przysługuje wyłącznie z tytułu uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem wypadku posiadającego cechy określone w art. 3 ust. 1 (por. także art. 6 ust. 1 pkt 4).

Uszło uwagi skarżącego, podobnie jak Sądu drugiej instancji, że sąd ubezpieczeń społecznych jest związany decyzją organu rentowego, która uzyskała przymiot decyzji ostatecznej z tego względu, iż nie została zaskarżona do sądu. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że zgodnie z zasadą domniemania prawidłowości aktów administracyjnych oraz zasadą uwzględniania przez sądy powszechne skutków prawnych orzeczeń organów administracyjnych, która ma swoje źródło w prawnym rozgraniczeniu drogi sądowej i drogi administracyjnej, sąd ubezpieczeń społecznych jest związany ostateczną decyzją, od której strona nie wniosła odwołania w trybie art. 477⁹ k.p.c., ani nie podważyła jej skuteczności w inny prawem przewidziany sposób. Możliwość badania, a ściślej - kwestionowania decyzji administracyjnej wyłącznie w ograniczonym zakresie, w myśl wypracowanej w judykaturze Sądu Najwyższego koncepcji bezwzględnej nieważności (nieistnienia) decyzji administracyjnej, stanowi jedyne odstępstwo od zasady związania sądu cywilnego decyzją administracyjną. Poza tym sąd w postępowaniu cywilnym nie jest uprawniony do kwestionowania decyzji administracyjnej, w szczególności pod względem jej merytorycznej zasadności i jest nią związany także wówczas, gdy w ocenie sądu decyzja jest wadliwa (por. np. wyroki z dnia 29 stycznia 2008 r., I UK 173/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 78; z dnia 10 czerwca 2008 r., I UK 376/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 295; z dnia 7 kwietnia

2011 r., I UK 357/10, LEX nr 863946 oraz uzasadnienie uchwały z dnia 15 września 2011 r., II UZP 8/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 252 i powołane w nich orzeczenia).

Brak warunkującej prawo do jednorazowego odszkodowania przesłanki zaistnienia zdarzenia posiadającego cechy wypadku przy pracy został stwierdzony ostateczną decyzją organu rentowego z dnia 17 października 2007 r., od której wnioskodawca nie wniósł odwołania do sądu. Ponowne ustalenia w tym zakresie mogłyby zatem nastąpić tylko w okolicznościach przewidzianych w art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm., dalej: „ustawa systemowa”), w szczególności w przewidzianym w jego ust. 1 trybie wznowienia postępowania w związku z przedłożeniem przez wnioskodawcę nowych dowodów lub ujawnieniem okoliczności istniejących przed wydaniem ostatecznej decyzji, które miały wpływ na prawo do dochodzonego świadczenia. Wskazanie przez ubezpieczonego na pogorszenie się stanu zdrowia w zakresie uszczerbku spowodowanego zdarzeniem, które ostateczną decyzją organu rentowego nie zostało uznane za wypadek przy pracy, nie stanowi podstawy do wznowienia postępowania na podstawie art. 83a ust. 1 ustawy systemowej, a w konsekwencji przyznania odszkodowania, o którym stanowi art. 11 ust. 1 ustawy wypadkowej. Skarżący nie formułuje jednak w tym zakresie żadnych zarzutów naruszenia prawa materialnego lub procesowego.

Z powyższych względów skarga kasacyjna podlega oddaleniu z mocy art. 398¹⁴ k.p.c.